

Slikarka, ki ni bila nikoli v prvih vrstah

Zdenka Golob *Njen umetniški opus, ki je na ogled v Gradu Tivoli, je izrazito samosvoj in sodoben*

Umetnico Zdenko Golob smo pred časom obiskali v domu za starejše občane v Poljčanah. Vedro nam je pripovedovala zgodbo svojega življenja. Retrospektiva njenih del bo do 16. februarja na ogled v Gradu Tivoli.

JELKA SUTEJ ADAMIČ

Te dni mineva 35 let, odkar je Zdenka Golob prejela nagrado Prešernovega sklada za razstavo v galeriji Labirint. V utemeljitvi so zapisali, da je »slikarka z listi, razstavljenimi v galeriji, v mnogih pogledih dosegla zrelo fazo. Grafično neoporečno, prav izbrušeno, so nam njene kompozicije posredovale avtorsko podobo sveta, prelitega v igračkasto porabniške simbole.«

Natančno in precizno delo

Nikoli ni bila v prvih vrstah, je povedala, delala je malo, a natančno in precizno. Grafičnih odtisov je bilo vedno veliko, preden je prišel pravi. »Zlepa nisem bila zadovoljna z narejenim, zato sem kar naprej spreminjala. Pogosto je nastalo nekaj drugega, kot sem si prvotno zamislila,« je povedala. Najbolj pomembno se ji je zdelo predvsem to, da dela, kar je večkrat ponovila v redkih intervjujih, ki jih je imela. »Če ne bi delala, bi umrla,« je povedala za *Našo ženo* leta 1990.

V *Delovi Sobotni prilogi* pred skoraj štiridesetimi leti pa: »Če delaš, je to že nekakšno samopotrjevanje. Včasih človeka sicer prizadene, če ga ignorirajo, tu in tam potrebuješ spodbudo, ampak če poznaš domače likovne razmere, ki niso enako naklonjene vsem likovnikom, in če včasih dobiš potrdilo od drugod, lahko živiš tudi tako.«

Od tekstilne delavke do umetnice

Rodila se je 20. februarja 1928 pri Sv. Trojici (Gradišče) v Slovenskih goricah. Obiskovala je meščansko šolo v Lenartu, kasneje trgovsko šolo na Ptuj. Njeno šolanje je prekinila druga svetovna vojna, po njej pa se je zaposlila kot navadna delavka v Mariborski tekstilni tovarni (MTT), kjer je delala tri leta. Tudi tam so se čudili njeni vztrajnosti pri likovni ustvarjalnosti.

»Niso mogli razumeti, kako da se odpravljam v Ljubljano študirat likovno umetnost.« Na srečo je spoznala voditelje mariborskih slikarskih tečajev, ki jih je obiskovala, saj je prav ob njih zrasla ideja, da bi se vpisala na akademijo. Mariborski likovniki so prepoznali njeno nadarjenost in ji pri vodilnih v tovarni izposlili dela prost dan za sprejemni izpit. Opravila ga je in se dvajsetletna vpisala na Akademijo za likovno umetnost (v razredu profesorja Gojmirja Antona Kosa), kjer je diplomirala leta 1954.

»Kako se spominjam študija? Slabo. Bila sem med prvimi generacijami, spominjam se nekaterih sošolcev, kot na primer Ciuhe, Marlenka Stupica je bila že pred mano, Marjanca Jemec Božič za mano. V najlepšem spominu imam profesorja Stupico. Bil je velik človek, ne samo kot umetnik, čeprav je bil precej zadržan in redkobeseden. Veliko nam je dal. Z nami je delil svetove, ki jih nismo poznali.«

Med študijem se je poročila z umetnikom Bogdanom Borčičem (razšla sta se v osemdesetih letih), z njim imela dve deklici, po diplomu pa se je družina preselila v Novo mesto, ker so stanovanje v Ljubljani dobili precej pozno. Zaposliti se je morala v Novem mestu, kjer je poučevala, časa za ustvarjanje pa ji je vedno manjkalo. Delala je ponoči, saj je šele takrat lahko odložila službene in družinske zadeve ter se prepustila ustvarjanju.

»Prisiljena sem se bila ukvarjati z ilustracijo, kar mi sprva ni dišalo, ker nisem dobro prenašala obveznosti do naročnikov. Ilustracija se mi je nato prikupila, a sem redko dobivala naročila. Težko je bilo priti zraven.« Pri ilustriranju je bila

Zdenka Golob zelo inovativna, razvila je tehniko kolaža, ki tedaj še ni bila uveljavljena. Izrezovala je iz revij in tekstila ter s pomočjo tako imenovane reciklaže izdelovala nove podobe. To je bilo za tiste čase zelo sodobno.

»Komerčiali sem rekla ne«

V Ljubljani je sprva opravljala vrsto honorarnih del, dobila je službo v knjižnici Instituta »Jožef Stefan«, bila leto dni čuvajka v Galeriji ZDSLU. Morda bi se lahko preživljala s »slikanjem za denar«, a še danes pravi, da ni hotela popustiti komercialnim zahtevam. Raje je delala za denar nekaj povsem drugega, kar ni imelo zveze z njenim poklicem, kot da bi izgubila svobodo, neodvisnost in iskrenost. Leta 1968 je dobila status svobodne umetnice.

Ponoči, če ni ustvarjala, je brala. Kar naprej in še danes Marcela Prousta, ki je očitno navdihnil tudi naslove nekaterih ciklov. Njegovo *Iskanje izgubljenega časa* je odsevalo v njenem ciklu *Za sledjo izginulega poletja ...* Figura je bila v njenih zgodnejših delih le rahlo zaznavna, dokler ni – v podobi lutk – zapolnila njenega likovnega prostora. Sandi Sitar je prepoznal človeški lik v podobi lutke, podrejene zunanji silam, ki upravljajo z njim; ga ogrožajo in fizično načenjajo – lutke so upodobljene v položajih nemoči, propadanja, nekatere so tudi razpadle.

Zakaj lutke, nam ni znala prav dobro odgovoriti. So bile to morda njene sanje nemoči, izrazi depresije? Ne, ne ve prav dobro. Morda so bile le asociacija na delo pri likovnih tečajih, ki jih je vodila, ker se spominja, kako prijetno je bilo delo z otroki, s katerimi so oblikovali lutke. »Kako smo

Likovne kolonije kot okno v svet

Z največjim veseljem se Golobova spominja likovnih kolonij, ki jih je obiskovala v Počitelju in v še južnejših krajih tedanje Jugoslavije. »Bosna me je prevzela že prvič, ko sem jo obiskala. To je bilo zame vedno doživetje. Vse mi je bilo všeč, pokrajina, arhitektura, ljudje. Vedno sem bila navdušena, ganjena, prevzeta, tako da sem se vračala polna vtisov, ki so me navdihovali vse leto. Vedno sem skicirala, risala, tudi fotografirala

Page: 20

Reach: 130000

Country: SLOVENIA

Size: 907 cm2

Kazalo

2 / 3

sem veliko. To je bil potem moj motivni svet doma. Nekateri so na kolonije sicer gledali omalovažujoče, češ da gre za manjvredno udejstvovanje, bolj namenjeno zabavi. Ne, zame so bile kolonije okno v svet, v svobodo.« Obiskom v kolonijah so nato sledili ustvarjalni cikli.

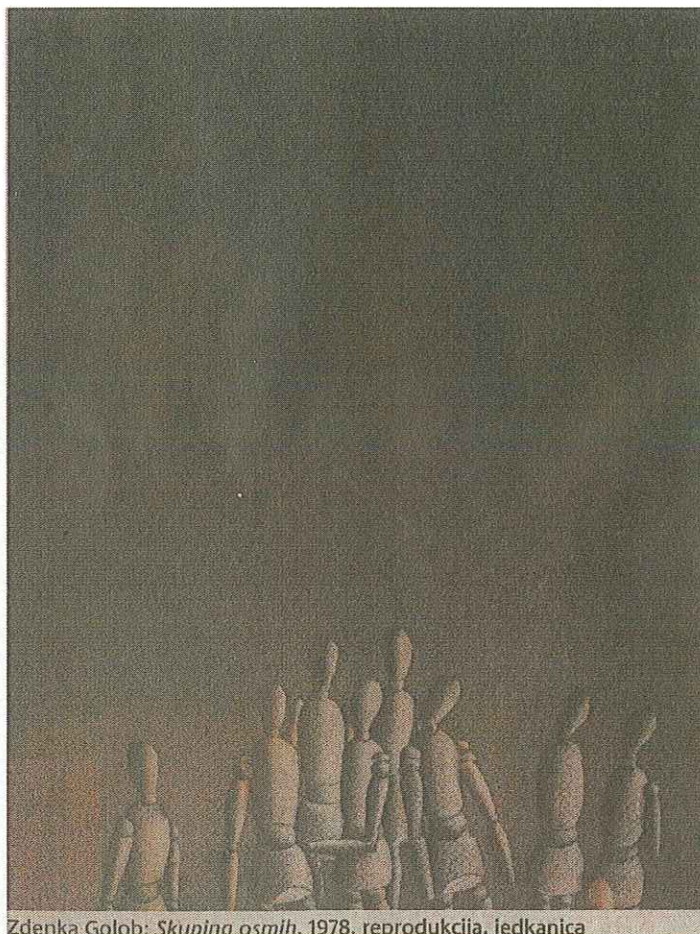
Med ustvarjanjem je vedno rada poslušala klasično glasbo, »pa tudi rock«. Je imela vzornike? »Ne, vedno sem se bala, da bi koga posnemala.« Rada je imela film, danes ji je še posebej blizu. Nikoli pa se ni z njim tesneje povezala. Ciklus njenih grafičnih odtisov, na katerih so upodobljene lutke, lahko preberemo tudi kot filmsko animacijo.

»Nisem človek, ki bi lahko delal več stvari hkrati! Raje sem se osredotočila na eno samo in jo pilila do konca. Redko sem se zadovoljila zgolj z eno različico motiva. Ne-prestano sem preizkušala in spreminjala, tako da sem bila vsakič znova presenečena nad izidom in sem hotela vedno znova iz motiva izluščiti še nekaj več.« Isto ploščo je obdelovala toliko časa, da je iz nje izluščila vse, kar ji je lahko ponudila. Nastali so odtisi vmesnih stanj, z uporabo barve pa je isti motiv dobil še različne atmosferske učinke.

Motivni svet Zdenke Golob ni pretirano pester, med drugim piše Breda Škrjanec v katalogu k razstavi (lično in razumljivo ga je oblikoval Robert Žvokelj, DAK), je pa zato njen sleherni motiv obdelan do skrajnih interpretativnih možnosti. Njeni umetnosti so radi očitali hermetičnost. Sama je prepričana, da motivna raznovrstnost in atraktivnost nista potrebni, ker se dodana vrednost kaže v pretehtanem odzivu na probleme časa in prostora, tudi z večkratno ponovno uporabo matrice, kar je zelo sodoben koncept.

IZ KATALOGA ...

Zdenka Golob je slovenska umetnica starejše generacije. Ustvarja v tehnikah jedkanice in suhe igle. Njen umetniški opus je izrazito samosvoj, nemara celo netipičen. Glede na kakovost grafik in likovna vprašanja o uporabi in izkoriščanju grafičnih tehnik je blizu Ljubljanski grafični šoli, izhodišča njenega ustvarjanja pa se ne skladajo z najbolj prepoznavnimi elementi slovenskega povojnega modernizma. Na retrospektivni razstavi v MGLC so na ogled njen grafični opus, akvareli, risbe in slike.

Zdenka Golob: *Skupina osmih*, 1978, reprodukcija, jedkanica

Zdenka Golob: *Ujeto sonce*, 1974, reprodukcija, jedkanica

Zdenka Golob na edorbu razstave v Gradu Tivoli FOTO LIJKA BOJKOVIČ/ARHIV MLC